

Současná tvář dragu textilní technikou

Bakalářská práce

Studijní program:

B3107 Textil

Studijní obor:

Textilní a oděvní návrhářství

Autor práce:

Petra Jiskrová

Vedoucí práce:

Mgr.art. Zuzana Veselá

Katedra designu

Zadání bakalářské práce

Současná tvář dragu textilní technikou

Jméno a příjmení: **Petra Jiskrová**
Osobní číslo: T18000128
Studijní program: B3107 Textil
Studijní obor: Textilní a oděvní návrhářství
Zadávací katedra: Katedra designu
Akademický rok: **2020/2021**

Zásady pro vypracování:

1. Rešerše na téma historie a současnost dragu, jako iluze opačného pohlaví za účelem zábavy či uměleckého vyjádření.
2. Výtvarné návrhy.
3. Zkoušky za použití zvolené textilní techniky.
4. Realizace návrhů textilní technikou.
5. Fotodokumentace.

Rozsah grafických prací:
Rozsah pracovní zprávy:
Forma zpracování práce:
Jazyk práce:

tištěná/elektronická
Čeština

Seznam odborné literatury:

DOONAN, Simon. Drag. Londýn: Laurence King Publishing, 2019. ISBN 178627423X.

HALL, Jake. The Art of Drag. Londýn: Nobrow, 2020. ISBN 1910620718.

FOGG, Marnie. STEEL, Valerie. Fashion. US: Prestel, 2013. ISBN 3791347616.

Vedoucí práce:

Mgr.art. Zuzana Veselá
Katedra designu

Datum zadání práce:

2. září 2020

Předpokládaný termín odevzdání:

28. května 2021

doc. Ing. Vladimír Bajzík, Ph.D.
děkan

L.S.

Ing. Renata Štorová, CSc.
vedoucí katedry

V Liberci dne 1. dubna 2021

Prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně jako původní dílo s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím mé bakalářské práce a konzultantem.

Jsem si vědoma toho, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, zejména § 60 – školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci nezasahuje do mých autorských práv užitím mé bakalářské práce pro vnitřní potřebu Technické univerzity v Liberci.

Užiji-li bakalářskou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědoma povinnosti informovat o této skutečnosti Technickou univerzitu v Liberci; v tomto případě má Technická univerzita v Liberci právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Současně čestně prohlašuji, že text elektronické podoby práce vložený do IS/STAG se shoduje s textem tištěné podoby práce.

Beru na vědomí, že má bakalářská práce bude zveřejněna Technickou univerzitou v Liberci v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů.

Jsem si vědoma následků, které podle zákona o vysokých školách mohou vyplývat z porušení tohoto prohlášení.

24. srpna 2021

Petra Jiskrová

ANOTACE

Bakalářskou práci zahajuji textovou rešerší na téma současnost a historie dragu, jako uměleckého sebevyjádření v oblasti módy, módních doplňků, líčení a paruk. Práce vychází z původní inspirace drag kulturou a její rozmanitostí. Drag queens slouží, jako inspirace pro vytvoření návrhů k vyšívání. Závěrečným výsledkem této práce je umělecká instalace strojových a ručních výšivek inspirovaných líčením drag umělců.

KLÍČOVÁ SLOVA

drag, drag queen, umělecké líčení, portrét textilní technikou, ruční vyšívání, strojové vyšívání

ANNOTATION

This bachelor's thesis begins with my research on the topic of the present and history of drag, as an artistic self-expression in the field of fashion, fashion accessories, make-up and wigs. The work is based on the original inspiration of drag culture and its diversity. Drag queens serve as inspiration for creating designs that are used for embroidery. The final results of this work is an artistic installation of machine and hand embroidery which were inspired by drag make up.

KEY WORDS

drag, drag queen, artistic make up, portrait using textile technique, hand embroidery, machine embroidery

PODĚKOVÁNÍ

Tímto bych chtěla poděkovat vedoucí své práce paní Mgr. art. Zuzaně Veselé, za poskytnutí rad a času strávenému nad touto bakalářskou prací. Dále bych chtěla poděkovat panu Bc. Ondřeji Ludínovi, za poskytnutí pomoci při tvorbě výšivek. Nakonec bych chtěla poděkovat své rodině a kamarádům za podporu během studia a při psaní této bakalářské práce.

OBSAH

ANOTACE	8
KLÍČOVÁ SLOVA	8
ANNOTATION	9
KEY WORDS	9
PODĚKOVÁNÍ	10
ÚVOD	10
1. REŠERŠNÍ ČÁST	11
1.1 Historie dragu	11
1.1.1 Kabuki divadlo	11
1.1.2 Anglické divadlo	12
1.1.3 Kontrast dragu na jevištích a ulicích	12
1.1.4 20. léta v Americe	12
1.1.5 Drag ve filmu	13
1.1.6 Stonewallské nepokoje	13
1.1.7 Drag v mediích	14
1.1.8 Club kids	15
1.2 Současnost dragu	16
1.2.1 Docílení iluze ženy	17
1.2.2 Clubová scéna	18
1.2.3 RuPauls Drag Race	18
1.3 Historie vyšívání	20
1.3.1 Historie ruční vyšívky	20
1.3.2 Historie vyšívacího stroje	21
2. PRAKTICKÁ ČÁST	22
2.1 Inspirace	22
2.1.1 Moodboardy	22
2.2 Návrhy vyšívky	24
2.3 Realizace vyšívky	26
2.3.1 Zkoušky	26
2.3.2 Vzorky materiálů	27
2.3.3 Technické nákresy	28
2.3.4 Technika vyšívání	30
2.3.5 Realizace	31

3. FOTODOKUMENTACE	31
4. ZÁVĚR	34
POUŽITÁ LITERATURA A ZDROJE.....	35

ÚVOD

Téma dragu jsem si zvolila, jelikož je mi velmi blízký už mnoho let. Idea o přetvoření své image za pomoci módních oděvů, líčení a doplňků mě fascinuje již od malička. Hlavním prvkem dragu, který mi byl inspirací jsou techniky líčení. Využití dramatizace a nadsázky, pro docílení až karikaturních proporcí ženského obličeje. Tato bakalářská práce stručně popisuje vznik dragu, jako umělecké formy a to od jeho vzniku, až po současnost. Kresby drag líčení a portrétů byly inspirací pro tvorbu návrhů pro ruční a strojovou výšivku, které byly kompozičně vloženy do prostoru zrcadla. Cílem této práce je pomocí výšivky přenést pocity při myšlence na drag, jako formu uměleckého sebevyjádření, do vizuální podoby.

Výsledkem jsou ručně i strojově vyšíváné prvky na průhledném materiálu. Vše je aranžované před zrcadlem, které v divákovi evokuje potřebu si před něj stoupnout.

1. REŠERŠNÍ ČÁST

1.1 Historie dragu

Již po staletí se muži převlékali za ženy, přesto se označení “drag” začalo používat až po vydání článku v Britských novinách *Reynol's Newspaper* v roce 1870. Článek nesl pozvánku na událost s pokyny: “Přijďte v dragu, což znamená muži v dámských kostýmech.” Přestože jsme více zvyklí na *drag queens*, což jsou muži v ženském oblečení, existuje i opačné označení *drag king*, což je žena v mužském oblečení.

1.1.1 Kabuki divadlo

Drag má své kořeny na jevištích a divadelních pódíích. V Japonsku je velmi známe Kabuki divadlo. Jeho původ můžeme vysledovat k Izumo no Okuni. V roce 1603 shromáždila mladé ženy s myšlenkou vystupování s novým stylem tance. Oblečené v tradičně mužském kimonu vystupovaly do roku 1629, kdy vláda toto vystupování zadržela. Představení byla příliš erotická. Od té doby měly ženy zakázáno vystupovat v Kabuki divadle. Muži, nuceni hrát i ženské role, začali používat termín *onnagata*. Herci bývali spíše starší muži, kteří se naučili vystupovat jako ženy, s ladnými pohyby a jemným vystupováním, se kterým se pohybovali po jevišti. Bílý make up, geisha paruky, ornamentální doplňky a dlouhá zdobená kimona dovršily celkový vzhled. [1]

Obr. 1 Interiér Kabuki divadla od Utagawa Toyokuni [10]

1.1.2 Anglické divadlo

Dalším představitelem divadla, ve kterém mohli vystupovat pouze muži, je anglické divadlo. Jedním z představitelů je známé divadlo Globe v Londýně, kde se na přelomu 16. a 17. století, hrají divadelní hry od Williama Shakespeara. Mladí muži, často ještě před pubertou, byli ideálními kandidáty na ztvárnění žen v romantických dramatech, jako je Antonius a Kleopatra nebo Romeo a Julie. Vysoký hlas, úzké paže, jemné rysy obličeje a drobná postava vyhovovala více než postava jejich starších kolegů. Kostýmy zahrnovaly bílou barvu na obličej, rtěnky, tvářenky a těžké róby, které se zrovna nosily, i přestože bylo běžné, že kostýmy dobově neodpovídají napsané divadelní hře. I po povolení v roce 1660 ženám znovu vystupovat na jevišti, kritici upřednostňovali mužské herce, protože na jejich vystupování byli zvyklí, přesto však ženy našly své uplatnění jako herečky. Pantomima byla oblíbeným komediálním vystupováním hlavně v době okolo Vánoc. Ženy začaly dostávat role mladých hochů v hlavní roli, jako je například Petr Pan. Spousta *drag kings* takto začala svou kariéru. Tito herci a herečky jsou brzkými příklady novodobých drag umělců snažících se zaujmout obecenstvo za pomoci parodie a satirických skic a přinutit je k smíchu. [1]

1.1.3 Kontrast dragu na jevištích a ulicích

Drag a oblékání se za opačné pohlaví však nebylo uznáváno mimo divadelní pódium. Na konci 17. století vznikly zákony, které to zakazovaly, a to ve více než 40 státech USA. Jedním z hlavních důvodů, proč tomu tak bylo je nejspíš snaha o zamezení prostituce, jelikož to bylo považováno za příliš sexuální. Kdokoliv, kdo zapadal do dnešní definice transgender osoby byl pronásledován už z principu a v některých případech i sexuálně zneužit. Muži a ženy z LGBTQ+ komunity se báli vykročit ze společenského vidění o tom, jak má muž nebo žena vypadat. Drag byl velice populární na prknech divadel a jiných jevištích, kdyby však pronikl do běžného života, lidem se tato myšlenka již nezamlouvala. [1]

1.1.4 20. léta v Americe

Když prohibice ve 20. letech zakázala prodej alkoholu, začaly vznikat tajné večerní kluby, kam si lidé mohli zajít na skleničku a za zábavou. Výsledkem byla éra *Jazz Age*, která probíhala mezi 20. až 30. léty. Drag umělci se začali soustředit na zobrazení ženské krásy této doby. Z extravagantních kostýmů a líčení přešli na jednoduchou siluetu dvacátých let a elegantní líčení v podobě úzkého obočí, výrazné rtěnky a kouřových stínů. Marlene Dietrich

je jednou z mnoha představitelů ze zástupů umělců vystupujících v této době. Tato herečka byla známá svou hrou s pohlavím a jejím zobrazením. Smokingy i plesové šaty byly na místě. Při hraní spíše mužských postav se vyhýbala typicky ženským látkám, jako je satén a hedvábí. V opačném případě volila peří a látky s drobnými detaily. [1]

Masculine women, feminine men!

Which is the rooster? Which is the hen?

Text písně „Masculine Women! Feminine Men!“ z roku 1926

1.1.5 Drag ve filmu

Historie filmového dragu je celá o extrémech. Jejich cílem je vyvolat nezastavitelný smích nebo děsivý vřiskot. To se ale změnilo díky režisérovi a spisovateli Billy Wilder. Na konci padesátých let vyšel černobílý film *Někdo to rád horké*. Jack Lemmon a Tony Curtis v hlavních rolích se převléknou za ženy, aby unikli mafii. Marilyn Monroe v tomto snímku hraje ztělesnění perfektní ženy, s jejími ladnými pohyby a vznešeným vystupováním, ovlivní hlavní představitele při imitování žen. Jak film postupuje, začnou drag vnímat jako víc než jen potřebný převlek. [1]

Daphne: „I can never have children.“

Osgood: „We can adopt some.“

Daphne/Jerry: „I'm a man.“

Osgood: „Well, nobody's perfect!“

Finální scéna filmu Někdo to rád horké

1.1.6 Stonewallské nepokoje

Během padesátých a šedesátých let 20. století se LGBT+ Američané potýkali s právním systémem zaměřeným proti homosexuálům. Jen málo, které podniky vítaly gay občany, a ty do kterých mohli vstoupit byly často pod vedením samotných představitelů LGBT+ komunity či jiných menšin. Slavný Stonewall Inn byl vlastněn mafiány a sloužil jako útočiště i často přehlíženým členům gay komunity. Drag queens, transgender lidé, zženštilí muži, lesbické mužatky, prostitutky i lidé bez domova zde našli pochopení a dočasný azyl, před krutou realitou venkovního světa. Policejní razie byli v šedesátých letech běžné. 28. června 1969 proběhl nájezd na Stonewall Inn. Nespokojení návštěvníci baru rychle vyjádřili svoji nespokojenost a situace se velmi rychle vymkla policistům z rukou. Nastal chaos, který

přilákal další lidi, a nastala vzpoura, která trvala celý týden. Toto období se nazývá *Stonewallské nepokoje* a byly to série demonstrací členů LGBT+ proti těmto raziím. Proběhl tak i první *Pride* pochod, který se od té doby koná pravidelně po celém světě, a slouží jako připomínka a reakce na fakt, že členové LGBT+ komunity nemají stejná práva. Hlavními iniciátory těchto nepokojů byly transgender ženy tmavé barvy pleti jako je Marsha P. Johnson a Sylvia Rivera. [1] [2]

Obr.2 Marsha P. Johnson a Sylvia Rivera na Pride pochodu 1973 [11]

„Marsha and I, we were the liberators.
The street people and the drag queens, they were the
vanguard of the movement.“

Sylvia Rivera

1.1.7 Drag v mediích

V sedmdesátých a osmdesátých letech byla revoluční změna. Vznikla potřeba se zviditelnit a zaujmout. Po nepokojích v předešlých letech, měli umělci za úkol připoutat na sebe větší pozornost a být slyšeni. Tato éra dragu tak byla víc přehnaná, sexy, skandální a hlasitá aby se vzbouřila proti establishmentu. Toto se projevovalo všude, v hudbě, ve filmu i v divadle a umění. Mezi známé umělce vystupující v této době patří David Bowie, který je znám svými

výraznými a kreativními výzory a hlavně jeho alter egem Ziggy Stardust. Jeho sebevědomí a vystupování bylo vzorem mnoha umělcům. Přezdobené, různorodé a šokující kostýmy mu šil například slavný designér Kansai Yamamoto. Tento obrázek, který si všichni vybavíme ve spojení s Bowieho jménem je jeden z příkladů takzvaného *popstar dragu*. Mezi další představitele patří například Boy George, Joey Arias nebo Marc Bolan. [1]

Obr. 3 David Bowie, album *Aladdin Sane* [12]

1.1.8 Club kids

V průběhu následujících let přišel do popředí takzvaný *genderfuck drag*. Jednalo se o drag s hlavním cílem pomíchat stereotypické vnímání femininního a maskulinního vzhledu a dotváření celkového vzhledu kreativními a neočekávanými prvky. Tyto osoby pak působily až nadpozemským dojmem. Popularitu této specifické skupiny dragu můžeme přisoudit hlavně skupině *Club kids*. *Club kids* byla skupina mladých Newyorčanů klubové scény, která vznikla na konci osmdesátých let. Za zakladatele můžeme označit Michael Alig, James St. James, Julie Jewels, Ernie Glam a DJ Keoki. Tito mladí umělci volili extrémně bizarní líčení, předimenzované kostýmy s agresivními vzory a divokým střihem. Celý tento monstrózní vzhled dovršili velkým množstvím groteskních a neobvyklých doplňků. Velmi oblíbené byli třeba facekini, speciální kukly s otvory na oči a ústa. [1]

„In the '90s, the Club Kids changed drag forever.
They had an influence on, like, every type of drag:
beauty drag, pageant drag-it all has,
I think, felt the legacy of the Club Kids.

Sasha Velour, 9 sezóna Rupaul's Drag race, runway inspirována Club Kids

Obr. 4 Leigh Bowery [13]

Za legendu Club Kids se jednoznačně považuje Leigh Bowery, umělec, módní návrhář, drag queen, múza, klubový nadšenec. Jeho originální nápady inspirované bolestí, hedonismem a faktem, že nikam nezapadá, vyústily v jeho ikonické kostýmní kreace. Leigh používal svoje tělo jako plátno, a drag mu posloužil k jeho sebevyjádření. Bowery inspiroval mnoho slavných umělců i mimo drag scénu. Návrháři jako je Alexander McQueen, John Gilliano, Vivienne Westwood, Jean Paul Gaultier a Rick Owens se inspirovali, v jejich vlastních pracích, Boweryho kreacemi. Leigh Bowery zemřel na konci roku 1994 ve věku 33 let, kvůli komplikacím způsobeným AIDS. Přesto je dodnes velkou inspirací mnohým umělcům, ať už ve světě dragu nebo mimo něj. [2]

1.2 Současnost dragu

Dnes si pod pojmem drag queen většinou představíme muže, který svým vzhledem imituje ženu a to volbou oděvů, doplňků, líčení a paruk. Není to ale podmínkou. Dragu se může věnovat kdokoliv, nezáleží na jeho pohlaví, orientaci či věku. Drag umělci si vytvoří vlastní

alter ego či personu, za kterou se pak převlékají a vystupují před publikem. Další se pak soustředí na imitaci slavných hvězd z pop kultury. Mezi oblíbené zpěvačky, které jsou častým výběrem pro drag queens patří Cher, Tina Turner, Christina Aguilera a Madonna.

1.2.1 Docílení iluze ženy

Umělci cílenou iluzi ženy docílí líčením, kostýmy a doplňky, jako jsou šperky, honosné paruky či rekvizity. Proces, který je vyžadován pro úplnou proměnu trvá několik hodin. Komplikované nanášení jednotlivých kroků při líčení, které musí být speciálně zvolené pro vystupování na jevišti. Stylizování vlastních paruk, aby vydrželi časté hrubší zacházení a rychlé taneční kreace. Navrhování vlastních kostýmových kreací či vymýšlení perfektních kombinací oděvů pro zvolenou píseň. Velmi často také používají tvarovaný molitan, vycpávky či silikonové náprsníky, pro dotvoření finální iluze perfektně tvarované ženské figury. Dalším důležitým faktorem při docílení ženských křivek je korzet, který vytvoří siluetu přesýpacích hodin. Častým prvkem bývá dramatizace a přehánění při tvorbě své image. Umělec tak posouvá hranice vnímání své drag persony. Drag je velmi diverzivní. Každý si určuje vlastní pravidla, podle kterých se bude řídit a vybírá si, jak se bude prezentovat.

„Rather than, say, doing a painting in a canvas or sculpting in clay.

I put all these ideas onto myself.“

Leigh Bowery, v interview ze začátku devadesátých let

Drag se dá rozdělit do konkretizovaných skupin podle umělcova umu, nadání, preferencí a módního stylu. Výběr dragu, kterému se budete věnovat je kompletně na vás, a není nijak závazný. *Glamour drag* je oblíbený pro své použití vysoce módních oděvů a doplňků, perfektně a kreativně nalíčených tváří a dokonale ladících, konstruovaných paruk. Hlavní myšlenkou je okouzlit diváka jejich celkovým vzhledem. Často také s velkým důrazem na dokonalou iluzi ženy. Mezi zastánce *Glamour* patří například Violet Chachki, Sasha Velour, Valentina, Miss Fame. *Comedy drag* se soustředí na pobavení diváka, jak už svým vystupováním na pódiu, tak volbou kostýmů a líčení. Tyto drag queens volí výrazné barvy, velké vzory, přehnané siluety a často také nerealistické líčení s cílem odpoutat se od klasického vnímání obličejových rysů. Velmi známé *comedy queens* jsou Lady Bunny a Bianca del Rio. *Pageant queens* jako je Alyssa Edwards, Asia O'Hara, Trinity Taylor a Kennedy Davenport se účastní soutěží krásy. Účastníci soutěží krásy jsou hodnoceni na

základě jejich vzhledu, ale i povahy a často i talentu. Od těchto požadavků se tak odvíjí i jejich vzhled. Celovečerní šaty zdobící drahé kameny či perly, doprovází těžké třpytící se náušnice. Paruky stoupající až do nebes perfektně komplimentují korunky o které drag queens usilují. Mezi známé soutěže patří *Miss Gay America*, *Miss Continental* a *National Entertainer of the Year*.

1.2.2 Clubová scéna

Novodobí drag umělci se zaměřují na klubovou scénu, kde vystupují po nocích s nacvičenými vystoupeními v doprovodu populárních písniček známých zpěvaček. Jedná se o *lip sync*, což je technický termín pro sladění pohybů úst do textu písniček či mluveného slova. Drag umělci vystupují na podiu a diváci si užívají představení. Často jim pak publikum dává nějaké finanční ohodnocení za dobře odvedenou práci. Dýška jsou tak jejich hlavním výdělkem. *Lip sync* také často doprovází komplikované taneční choreografie, mezi které patří například *voguing*. *Vogue* je tanec, který vznikl na konci osmdesátých let, a to na scéně harlemských gay klubů. “Původně využívající taneční pohyby převzaté z módních časopisů a pojmenované po *Vogue* časopisu, tento taneční styl čerpal inspiraci také od mimů, Egyptských hieroglyfů, gymnastů a později i z moderního tance.

Dnes je uznáván a oslavován celosvětově, jako pestrá forma moderního tance; ale také jako soutěživá forma sportovního tance.“ (Fitzgerald, Marquez, 2020, str. 38) [2] Tanečníci a tanečnice se snaží trumfnout jeden druhého a zazářit před porotou a publikem. Porota pak rozdává body a vítěz si odnese trofej. Kategorii v kterých jste se mohli zúčastnit a usilovat o trofej bylo mnoho, a soutěž ve *vogueingu* byla jedna z nich. Tento styl tance se ale proslavil hlavně kvůli videoklipu k písni od Madonny s názvem *Vogue*, čímž se dostal i do podvědomí běžných lidí. Jedná se o houseový tanec inspirovaný módními pózami modelek z časopisů. Dnes již rozdělujeme další styly *Vogue* se specifickým vzhledem a pravidly, například *Vogue Femme* při kterém, tanečníci volí plynulé, ladné ale i přehnaně ženské pohyby inspirované baletem, jazzem i moderním tancem.

1.2.3 RuPauls Drag Race

Kdysi jsme mohli drag vidat pouze v zakázaných klubech, či divadelních představeních. V posledních pár letech se to změnilo a to i díky *RuPaul's Drag Race*. Jde o realitní show *RuPaula Andre Charlese*, která se dostala na televizní obrazovky po celém světě, a tak i do

podvědomí velkému publiku. Velké množství a zastoupení talentovaných a kreativních lidí, kteří se věnují každý svému dragu, tak nadchlo své diváky a už je nepustilo. Zábavný formát show, apelující na různé odvětví umění zajišťuje neočekávaně pohlcující zážitek z každého dílu. Dvanáct účinkujících drag queens, každá s vlastním příběhem a důvodem proč vyhrát titul příští americké Drag Superstar. S postupujícími díly si každý divák oblíbí další a další umělce, ve které pak vkládá své naděje na úspěch. „Mezinárodní popularita Drag Race nevykazuje žádné známky zpomalení, s britskými a australskými verzemi, které se nyní také vysílají. Ale jako jiné realitní show. Drag Race má dost dramatu a kontroverzí. Show primárně upřednostňuje konvenčně femininní queens oproti výstředním protějškům, a nezahrnuje trans nebo nebinární účastníky, ačkoli se zdá, že se to zlepšuje.“, (Hall, 2020, s.103) [2]

Obr. 5 RuPaul promo foto na RuPaul's Drag Race [14]

„Remember, this country was founded by a bunch of men wearing wigs.“

RuPaul o Americe

„Hnutí za práva homosexuálů ve Spojených státech zaznamenalo v minulém století, zejména v posledních dvou desetiletích, obrovský pokrok. Byly zrušeny zákony zakazující homosexuální aktivitu. Lesbickým, homosexuálním a bisexuálním osobám je nyní povoleno otevřeně sloužit v armádě (transsexuální jednotlivci směli sloužit otevřeně od roku 2016 do března 2018, kdy byl zaveden nový zákaz). Páry stejného pohlaví nyní mohou legálně uzavřít manželství a adoptovat si děti ve všech 50 státech. Byla to však dlouhá a nerovná cesta pro zastánce práv homosexuálů, kteří se stále zasazují o zaměstnání, bydlení a transsexuální práva.“ (History.com editoři, 2017, Gay Rights) [8]

1.3 Historie vyšívání

1.3.1 Historie ruční výšivky

Ruční šití je stejně individuální, jako rukopis. Na velkém díle lze poznat, kde jeden umělec přestal a další začíná. Velké množství praxe je vyžadováno pro udržení konzistentního standardu práce a povědomí o vhodně zvolených barvách pro správné míchání barev a textur. Výšivka byla definována, jako zdobení tkaného či plstěného povrchu za použití jehly a nití, nyní ji lze vystihnout i jako zkrášlení čehokoli co může být sešito, obarveno a spojeno k sobě. Výšivka vznikla z praktické potřeby spojování látek, kůží a kožešin, které využívali první lidé, jako ochranu proti změnám klimatu, umožňující jim migrovat a přežít po celé zemi. Snaha o odlišení jednotlivců a skupin docílila pravěkým tetováním či nanášením barevného bahna a hlíny na těla lovců, která překryla tkanina a kůže. Od vyztužování švů a opravování děr, byl jen malý krok k přidávání vyšívaných symbolů pro ochranu proti zlým duchům či znázornění postavení jednotlivce. [5] [6] [7]

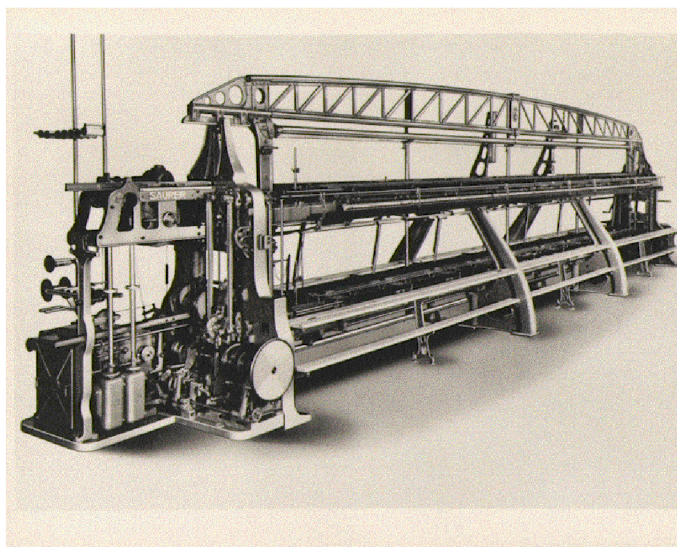
První počátky ruční výšivky lze vystopovat do Číny a na Blízký východ. Nejstarší nalezené pozůstatky vyšívaných oděvů a bot pochází z 30 000 let před našim letopočtem, tedy z doby kromaňonců. V Číně to jsou výšivky z pátého až třetího století před našim letopočtem. [5] [6] [7]

Kolem roku 1000 s růstem moci křesťanské církve a šlechty, ruční výšivka vzrostla v popularitě. Bohatě zdobené oděvy a dekorace v podobě nástěnných závěsů a ubrusů sloužily k prokázání moci a bohatství. Dále byla výšivka důležitá i ve středověkém Islámském světě, protože byla znakem vysokého sociálního postavení v tehdejší muslimské společnosti. Ve městech jako je Damašek, Istanbul a Káhira, byly nalezeny vyšívané pozůstatky kapesníčků, vlajek, uniforem, rób, vaků a přehozů. [5] [6] [7]

Později, v 18. Století v Anglii a jejích koloniích, byla výšivka dovedností, která značila přechod dívky do ženství a její pozici ve společnosti. Brzy poté v první polovině 19. století, s rozvojem strojírenství, vznikly první vyšívací stroje. [5] [6] [7]

1.3.2 Historie vyšivacího stroje

S nástupem průmyslové revoluce a vznikem vyšivacích strojů se vyšívání zrychlilo a zpřesnilo. První vyšivací stroj byl vyvinut v roce 1829 Francouzem Josua Heilmannem. Z počátku se jednalo pouze o jedno jehlové vyšivací stroje, které sloužily k vyšívání křížkovým stehem. Tento stroj celkem autenticky napodoboval ruční vyšívání. Později v roce 1868 byl vynalezen první člunkový vyšivací stroj, který sloužil k vyšívání plochého stehu. Jedná se o stroj více jehlový a pracuje na stejném principu, jako klasický šicí stroj se dvěma nitěmi. [8] [9]

Obr. 6 vyšivací člunkový stroj Schifflí [15]

První vyšivací stroje vycházely ze stejného principu, jako ruční výšivka. Stroj pohybuje podkladovým materiálem podle vybraného vzoru výšivky, aby se jehla mohla vpichovat kolmo k tkanině. S nástupem člunkových více jehlových strojů se technika posouvání materiálu nezměnila. [9]

Současné vyšivací stroje jsou schopny vyšívat až 1 500 stehů za minutu. Jedná se o stroje, které využívají různých programů a jsou řízené počítačem. Moderní vyšivací stroj s více jehlami je tak schopen vyšívat rychleji, jelikož není potřeba čekat na výměnu vyšivací příze. Tyto stroje mohou také vyrábět výšivky různými technologiemi, které slouží k docílení požadovaného efektu, vysoké kvality a životnosti. [9]

2. PRAKTICKÁ ČÁST

2.1 Inspirace

Inspirací pro vytvoření této bakalářské práce mi byli drag umělci a jejich kreativní použití make upu a líčidel. Zkrášlování obličeje mi je blízké, jelikož se každý den maluji a považuji to za své hobby. Sama se snažím najít okázalé a inovativní cesty, jak líčidla využít k přenesení mých pocitů či nálad do dnešního vzhledu. Drag queens mi jsou inspirací, protože v jejich kreacích vidím hravost, odvážnost ale i techniku pro sebe zlepšení. Jelikož jsou mnohé odvětví dragu, a každý člověk má jiný vkus a techniky, je jednoduché najít si oblíbenec. V této práci vycházím z hlavních představitelů drag make upu. Ve výšivkách tak můžeme vidět inspiraci *Glamour dragem*, který je vysoce módní a ženský, *Comedy dragem*, ve kterém cítíme hravost z použitých barev a tvarů, *Divadelním dragem*, u kterého jde o přenesení emocí a *Moderním dragem*, které využívá grafických linek.

2.1.1 Moodboardy

Obr. 7 Moodboard 1

Obr. 8 Moodboard 2

Obr. 9 Moodboard 3

2.2 Návrhy výšivky

Výsledná výšivka je kombinace strojního a ručního vyšívání. Snažila jsem se o výrazné oddělení těchto technik, proto jsem zvolila černou barvu pro strojní výšivku a barevné vyšívací bavlnky pro ruční výšivku. Ručně jsem si nakreslila návrhy na linky, obočí, rty a celkové rámování oka. Černá barva řasenky a tekutých očních linek je velmi oblíbená varianta, pro zvýraznění očí. Umělec tak udává tvar svému oku a různými variacemi lze tak měnit jejich velikost a formu. Nákresy jsem poté vyhladila, upravila a převedla na vektory v aplikaci Adobe Ilustrátor. Před vyšíváním jsem vektory převedla do formátu, který potřebuje vyšívací stroj. Oči pak byly připraveny pro strojní vyšívání na stroji Tajima.

Obr. 10 Návrhy pro strojní výšivku po úpravě v Adobe Ilustrátor

Obr. 11 Návrhy pro strojní výšivku po úpravě v Adobe Ilustrátor

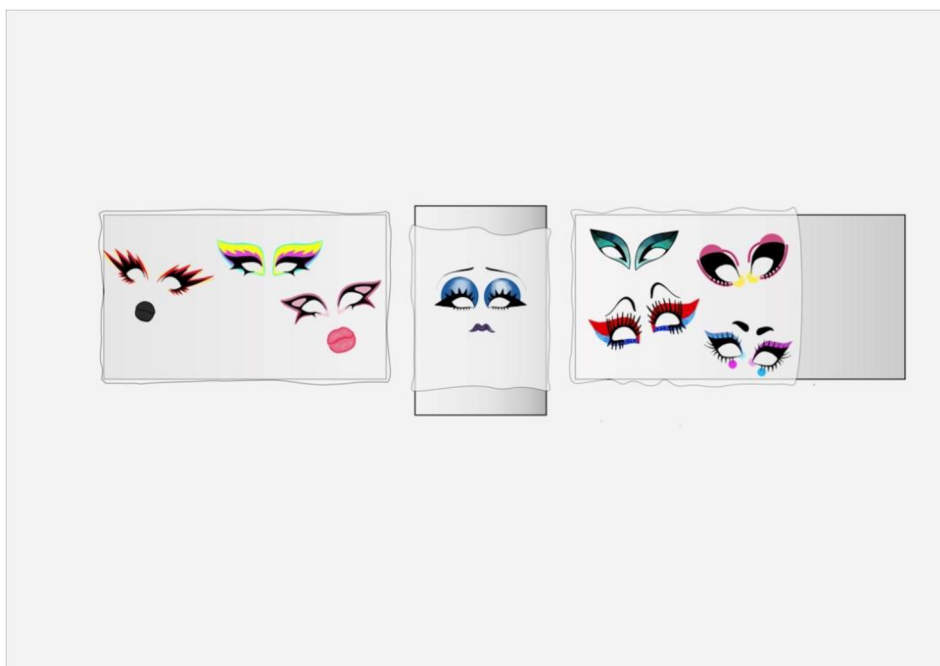
V aplikaci Adobe Photoshop jsem dále navrhla barevné kombinace očních stínů a rtů pro ruční výšivku. Při navrhování jsem vycházela z inspiračních zdrojů, tedy z pod kategorií drag make upu. Z vytvořených návrhů jsem pak zhotovila finální kompozici pro uměleckou instalaci na zrcadlech.

Obr. 12 Návrhy pro ruční výšivku

Obr. 13 Návrhy pro ruční výšivku

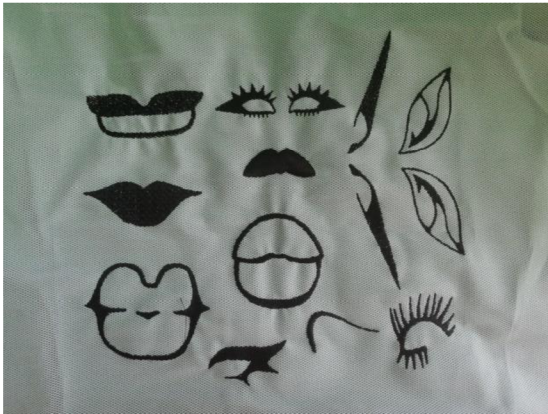

Obr. 14 Návrh finální kompozice

2.3 Realizace výšivky

2.3.1 Zkoušky

Na vyšívacím stroji Tajima jsem zhotovila zkoušky strojního vyšívání za použití různých vyšívacích technik. Kvůli jemnosti použitého materiálu, na který se bude vyšívat, byla výšivka podložena tkaninou pro zpevnění a zmenšení rizika vytrhnutí a proděravění. Později při realizaci finálního produktu byla použita netkaná textilie rozpustná ve vodě, pro lepší manipulaci při ručním vyšívání. Po vyzkoušení vyšívacích technik stroje jsem si poznamenala vhodné techniky pro finální produkt, které jsem následně využila. U zkoušek ruční výšivky jsem se soustředila na vyzkoušení technik a stehů, dále jsem se naučila, jak pracovat s použitým materiálem.

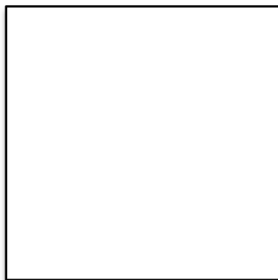

Obr. 15 Zkoušky na vyšívacím stroji

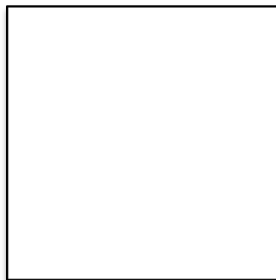

Obr. 16 Zkouška ruční vyšívky

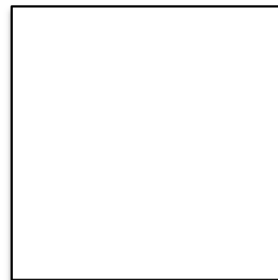
2.3.2 Vzorky materiálů

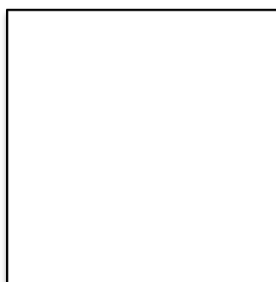
Měkký tyl

Středně měkký tyl

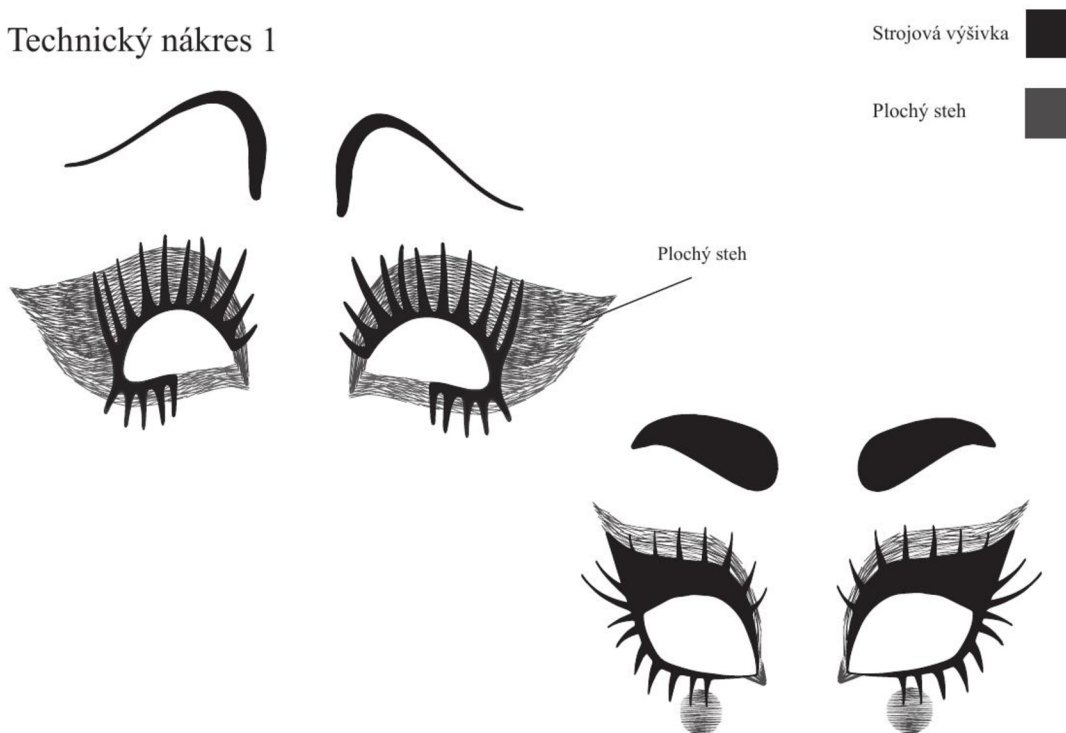
Vodorozpustná netkaná textilie

Příze ze 100 % bavlny

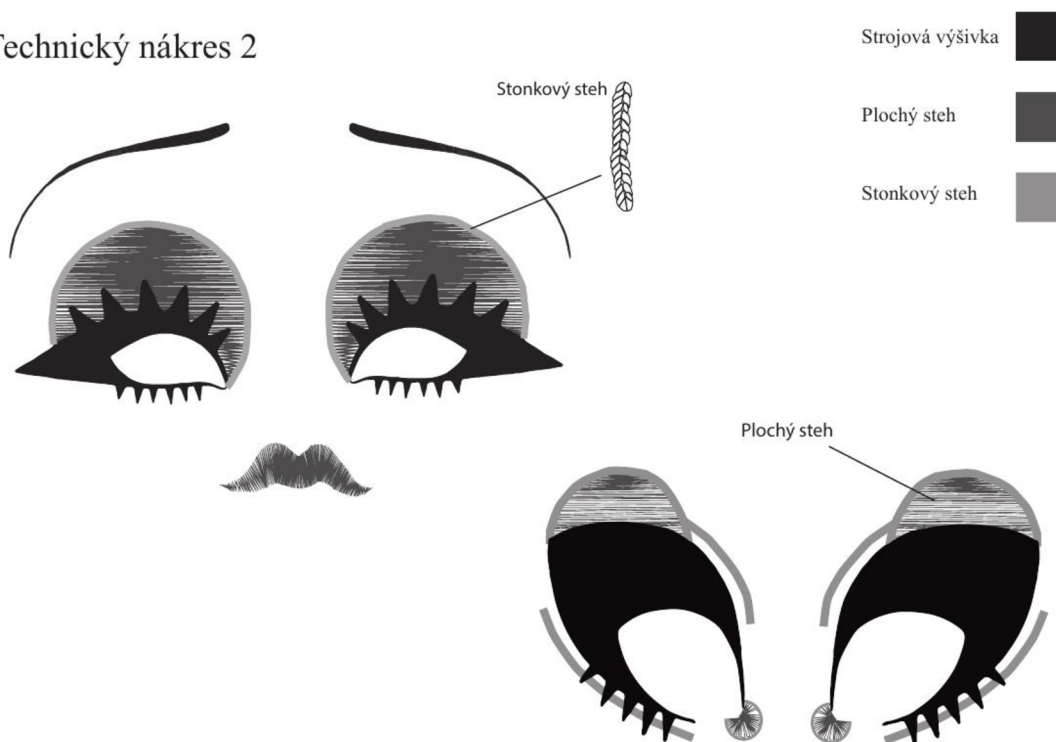
2.3.3 Technické nákresy

Technický nákres 1

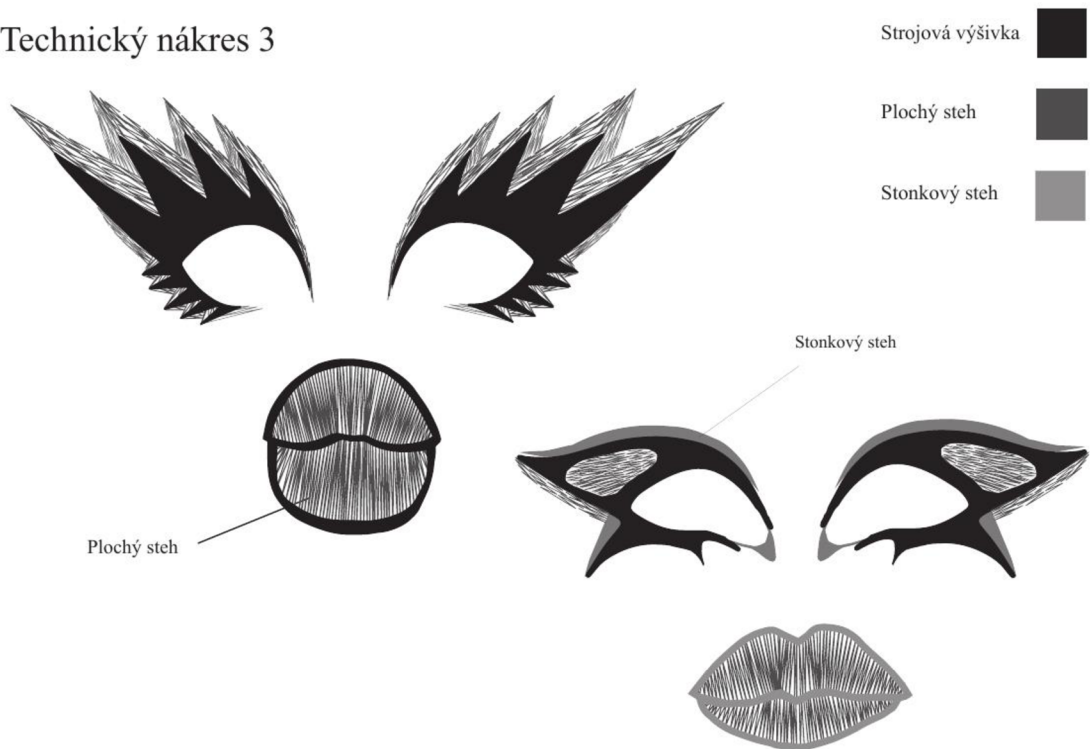
Obr. 17 Technický nákres 1

Technický nákres 2

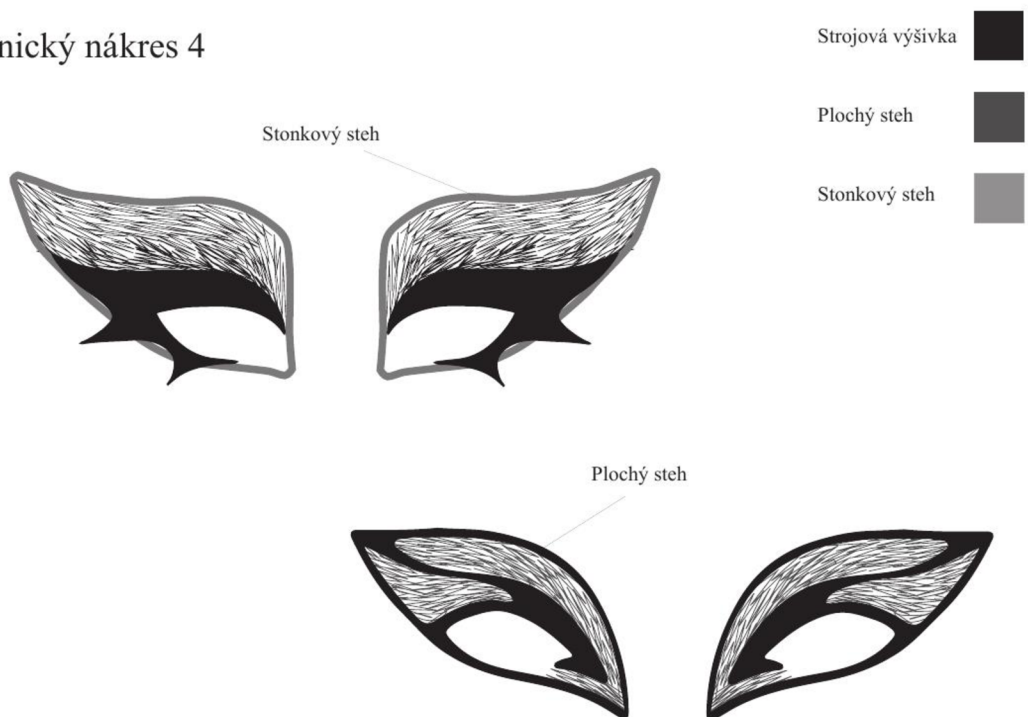
Obr. 18 Technický nákres 2

Technický nákres 3

Obr. 19 Technický nákres 3

Technický nákres 4

Obr. 20 Technický nákres 4

Obr. 21 Technický náčrt zrcadel

2.3.4 Technika vyšívání

Vyšívání je textilní technika, při které protahujeme materiálem nit, za zdobným účelem. Při ručním vyšívání používáme příze. Nejčastěji se používají příze z 100% bavlny, tyto příze jsem použila při vyšívání. Příze volíme podle použité techniky a cíleného efektu vyhotovené výšivky. Mezi další používané příze patří vlněná měkce točená příze, která je vhodná k výrobě tapiserii a gobelínů, dále můžeme použít přízi s příměsí kovových vláken nebo příze z nekonečných viskózových vláken. Podkladovým materiálem bývá nejčastěji tkanina, která musí mít stejný počet osnovních a útkových nití. Aby nedocházelo k posuvu nití při vpichu jehly, lze použít netkané textilie, které tomu zabrání. Materiál se tím zpevní a vyšívání je pak snadnější. Netkané textilie mohou být nažehlovací nebo vodou rozpustné. Pro toto zpevnění lze použít i vlizelín, který má z jedné strany bodově rozmístěné lepidlo. Jelikož se výšivky hotovily na měkký a středně měkký tyl, použila jsem pro lepší fixaci výšivky vodorozpustnou netkanou textilií. Netkaná textilie se po vyšívání rozpustí ve vlažné vodě a dále zafixuje strojovou i ruční výšivku. Jehly se používají tupé nebo ostré. Mají širší ouško pro lepší zavedení příze a jejich velikost se přizpůsobuje druhu výšivky. Dále je potřeba rám, do kterého se napne materiál. Nejčastěji se používají rámy kulaté, tvořené ze dvou kruhů. Rámy

mohou být dřevěné, plastové i bambusové. Strojové vyšívání funguje na stejném principu, jako klasické vyšívací stroje. Pro vyšívání je potřeba navléknout horní nit a připravit cívku. Materiál se napne do rámu potřebné velikosti, podle zvoleného vyšívání vzoru.

2.3.5 Realizace

Strojová vyšívka byla realizována na měkký a středně měkký tyl ze 100 % polyamidu, který byl podložen vodorozpustnou netkanou textilií, následně byl materiál napnut do vyšívacího rámu a potřebné velikosti. Při ručním vyšívání jsem volila kombinaci plochého a stonkového stehu pro dodání textury, na vyšívky byly použité příze ze 100 % bavlny. Po kompletaci vyšivek byl materiál položen do vlažné vody a jemně ručně přeprán, aby došlo k rozpuštění netkané textilie a uvolnění přebytečného lepidla z materiálu. Materiál byl zastříhnut a přilepen silným lepidlem na potřebné rozměry zrcadel, na kterých se vyšívka bude vystavovat. Rozměry velkých zrcadel jsou 60 cm na šířku, 35 cm na výšku a 70 cm na šířku, 35 cm na výšku. Rozměr malého zrcadla je 28 cm na šířku a 44,5 cm na výšku.

3. FOTODOKUMENTACE

Obr. 22 Finální realizace

Obr. 23 Finální realizace

Obr. 24 Finální realizace

Obr. 25 Finální realizace

Obr. 26 Finální realizace

4. ZÁVĚR

Cílem bakalářské práce bylo zhotovit uměleckou instalaci na zrcadla inspirovanou dragem. Vznikly tak tři instalace se strojovou a ruční výšivkou. V práci je popsán vznik a historie dragu, jako uměleckého sebevyjádření sebe sama s cílem vytvořit iluzi ženy. Vzniklé návrhy pak vycházejí z různých odvětví drag make upu, výšivka vytvořená na tylovém materiálu pak evokuje nutkání podívat se do zrcadla a vidět sebe sama s vytvořenou iluzí. Dále tato práce popisuje historii ručního i strojního vyšívání a proces při její výrobě.

Jsem ráda, že jsem se naučila práci s vyšivacím strojem a nové technice, které se budu věnovat i nadále. Práce dopadla podle mých představ i za nepříznivých podmínek.

POUŽITÁ LITERATURA A ZDROJE

- [1] HALL, Jake, , a . The Art of Drag. HALL, Jake, Sofie BIRKIN, Helen LI a Jasjyot SINGH HANS. Nobrow, 2020. ISBN 978-1-910620-71-7.
- [2] FITZGERALD, Tom a Lorenzo MARQUEZ. Legendary Children: The First Decade of Rupaul's Drag Race and the Last Century of Queer Life. Penguin Books. ISBN 9780143134626.
- [3] DOONAN, Simon. Drag: The Complete Story. 2. vydání. Londýn: Laurence King publishing, 2019. ISBN 978-1-78627-423-6.
- [4] EDITORS, History.com. Gay Rights. In: HISTORY [online]. A&E Television Networks, June 28, 2017 [cit. 2021-01-06]. Dostupné z: <https://www.history.com/topics/gay-rights/history-of-gay-rights>
- [5] THE EDITORS OF ENCYCLOPAEDIA BRITANNICA. Embroidery [online]. 1998, poslední úprava 21. 3. 2012 [cit. 2021-7-21]. Dostupné z: <https://www.britannica.com/art/embroidery>
- [6] *The History of Embroidery* [online]. [cit. 2021-7-23]. Dostupné z: <https://sayitwithstitches.net/the-history-of-embroidery/>
- [7] The embroiderer's art. *Embroidery through the ages* [online]. 2009, Listopad [cit. 2021-7-18]. Dostupné z: http://www.ctacostume.org.uk/uploads/1/1/9/5/119530260/2009_anniversary_issue_standard_res.pdf
- [8] History of embroidery: Embroidery learning. *ColDesi* [online]. [cit. 2021-7-23]. Dostupné z: <https://coldesi.com/2016/08/history-of-embroidery/>
- [9] ČERNOCH, Karel. Vyšívání - starobylá technika. *Šicí stroj* [online]. 2009, 22. 6. [cit. 2021-7-23]. Dostupné z: <https://sici-stroj.cz/vysivani/>
- [10] Obr. 1 UTAGAWA, Toyokuni. Interior of a Kabuki theatre: coloured woodcut triptych [online]. In: . [cit. 2020-11-20]. Dostupné z: <https://cdn.britannica.com/62/1862-050-B1AC1BB0/Interior-theatre-woodcut-triptych-Kabuki-Utagawa-Toyokuni.jpg>
- [11] Obr. 2 FINK, Leonard. Marsha P. Johnson & Sylvia Rivera. The LGBT Community Center National History Archive [online]. W magazine [cit. 2021-1-4]. Dostupné z: https://imgix.bustle.com/wmag/2018/06/21/5b2bc4628a70310658e83627_Folder24_03.jpg?w=808&h=1162&fit=crop&crop=faces&auto=format%2Ccompress

- [12] Obr. 3 Leigh Bowery [online]. In: . [cit. 2021-01-04]. Dostupné z: <https://www.instagram.com/leighbowery/?hl=cs>
- [13] Obr. 4 David Bowie, album Aladdin Sane: Aladdin Sane 1973 Album Cover [online]. [cit. 2021-8-4]. Dostupné z: <https://www.duffyarchive.com/portfolio/aladdin-sane-classic/>
- [14] Obr. 5 RuPaul promo foto na RuPaul's Drag Race [online]. In: . [cit. 2021-01-04]. Dostupné z: <https://rupaul.com/gallery/>
- [15] Obr. 6 vyšívací člunkový stroj Schiffli. *ColDesi* [online]. [cit. 2021-8-4]. Dostupné z: <https://coldesi.com/2016/08/history-of-embroidery/>